

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 35/1978-79
med anledning av ltm. Olof M. Janssons
m.fl. hemställningsmotion till Lands-
tinget angående giltigheten av examina
avlagda vid svenska utbildningsanstal-
ter för ordinarie tjänst i landskapet
Ålands centrala ämbetsverk.

Med anledning av ovannämnda hemställningsmotion, varöver Landstinget
inbegärt lagutskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet
hört kanslichefen Gunnar Jansson och utbildningschefen Lennart
Winqvist, värdsamt anföra följande.

Lagutskottet har noterat, att frågan om en vidare examensgiltig-
het såsom kompetensbringande skolning även under det förra
landstingsåret varit föremål för behandling med anledning av
en hemställningsmotion, vilken även omfattades av Landstinget
(Hemst.mot.nr 64/1977-78 Lt och Ku.bet.nr 9/1977-78 Lt.).

I landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73),
nedan kallad ämbetsverkslagen, stadgas i och för sig ingenstans
att andra än i Finland avlagda examina inte skulle gälla såsom
kompetensgivande kunskapsprov men självstyrelselagen för Åland
liksom även ämbetsverkslagen och andra landskapslagar har tol-
kats så emedan fråga är om nationell lagstiftning, som reglerar
förhållandena inom republiken Finland eller landskapet Åland,
och de berörda landskapslagarna dessutom innehåller specificerade
benämningar på examina, vilka kan avläggas vid finländska utbild-
ningsanstalter. Man har således utgått ifrån att likheten till
namnet hos till exempel svenska examina är närmast en tillfällig-
het som icke säger tillräckligt om ifrågakärande examens inne-
håll. I vissa fall stadgas visserligen såsom kompetenskrav
"lämplig slutexamen vid högskola" (38 § 14 punkten ämbetsverks-
lagen) vilket skulle kunna förstås vidare. Man har dock, utgående
från den allmänna tolkningsregeln, som beskrivits ovan, till-
lämpat även dylika kompetenskrav strikt. Landskapsstyrelsens
tillämpning av kompetenskraven har dock, enligt vad lagut-
skottet erfarit, icke varit helt konsekvent utan avvikelser
från ovannämnda tolkningsregel har skett.

Inom vissa områden av landskapslagstiftningen har man däremot uttryckligen jämställt nordiska examina med finländska (jfr. 117§ grundskolförordningen för landskapet Åland 28/76), vilket dock i varje enskilt fall kräver ett konstaterande beslut av landskapsstyrelsen. Av dylika stadganden ävensom 18 § och 36 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland, enligt vilka sistnämnda lagrum det ankommer på landskapet att ordna sin egen förvaltning, framgår att landstinget äger lagstiftningsbehörighet beträffande kompetenskraven för landskapets tjänster.

Det har sedan länge varit rätt allmänt, att åländska ungdomar sökt sig utomlands, framför allt till Sverige, för att skaffa sig högre utbildning. Den "hjärnflykt", som uppenbarligen drabbat landskapet Åland i högre grad än övriga delar av landet, kan säkert till en del förklaras genom det faktum, att de examina dessa personer avlagt icke godtagits såsom kompetensbringande för landskapstjänst, varför en översyn av gällande kompetensfordringar synes befogad till den del ifrågavarande examina prövas motsvara finländska examina. Den prövning det därvid är fråga om kan dock lämpligare ske från fall till fall vid tillsättandet av tjänster och utgör endast en del av prövningen vid avgörandet av vilken sökande som är mest lämpad och skickad för en tjänst.

Utskottet har under ärendets behandling erfarit, att ett lagförslag i den riktning motionen avser redan är under utarbetande i landskapsstyrelsen så, att kompetenskraven skulle formuleras på ett mer allmänt sätt, till exempel "lämplig merkantil examen" och liknande formuleringar, vilka icke vid en prövning binder landskapsstyrelsen vid finländska examina. En framställning i detta avseende torde kunna väntas bli förelagd Landstinget redan innevarande år. Det har även framkommit, att samma invändningar som anförts mot ämbetsverkslagens formellt strikta kompetenskrav även kan riktas mot liknande kompetenskrav i andra landskapslagar. Ändringsförslag är, enligt vad lagutskottet erfarit, under utarbetande även till denna del.

Lagutskottet har även diskuterat huruvida landskapsstyrelsen i samband med beredningen av ovannämnda ändringsförslag icke borde överväga en ännu vidare examanesgiltighet, närmast då på nordisk bas, men utskottet har ej inom ramen för föreliggande motion funnit anledning till ställningstagande i frågan.

Lagutskottet anser slutligen, att landskapsstyrelsen vid beredningen av ovannämnda lagändringsförslag noggrant borde överväga huruvida tillräcklig klarhet i fråga om examensgiltighet kan uppnås enbart genom ett frångående av de specificerade examensbenämningarna eller om endast ett uttryckligt stadgande om exempelvis svensk examens giltighet är erforderligt.

Emedan syftet med föreliggande motion redan är under genomförande och dessutom i större utsträckning än vad i motionen efterlysts har lagutskottet ej funnit skäl att förorda ett antagande av motionen som sådan.

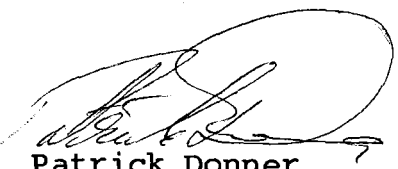
Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionens kläm bringar innehållet i betänkandets och hemställningsmotionens motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 10 april 1979.

På lagutskottets vägnar:

Ulf Andersson
viceordförande

Patrick Donner
sekreterare

Närvarande i utskottet: viceordföranden Andersson, ledamöterna Bengtz, Roald Karlsson och Erik Sundberg samt ersättare Öberg.